

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 02, Февраля

SPINAL MUSHAK ATROFIYASI BOR BOLALARNING PSIXO- EMOTSIONAL RIVOJLANISHI

Baxromov Asliddin Bahodir o'g'li

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Tibbiyot fakulteti davolash ishi yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Muammoning dolzarbligi: Spinal mushak atrofiyasi (SMA) — bu irsiy, neyrodegenerativ kasallik bo'lib, harakat mushaklarining zaiflashuvi va atrofiyasi bilan kechadi. Bu kasallik nafaqat jismoniy holatga, balki bolaning psixologik va emotsional rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda SMA bilan yashayotgan bolalar sonining ortib borayotgani, ularning jamiyatga integratsiyasi va sifatli hayot kechirishiga to'sqinlik qilayotgan psixologik muammolar masalasi dolzarb muammolardan biri sifatida qaralmoqda.

Ko'pgina tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, jismoniy cheklovlar va davolanish jarayonidagi stress holatlari bolalarda ruhiy tushkunlik, ijtimoiy izolyatsiya, o'ziga past baho kabi psixologik muammolarni keltirib chiqaradi. Shu sababli SMA bilan og'rikan bolalarning psixo-emotsional rivojlanishini o'rganish, ularni psixologik qo'llab-quvvatlash yo'llarini ishlab chiqish ilmiy va amaliy jihatdan nihoyatda muhim hisoblanadi.

Kirish: Orqa miya mushaklari atrofiyasi (SMA) kamdan-kam uchraydigan nerv-mushak kasalligi bo'lib, vosita neyronlarining yo'qolishi va progressiv mushaklarning yo'qolishiga olib keladi. Odatda go'daklik yoki erta bolalik davrida tashxis qo'yiladi va davolanmasa, bu chaqaloqlar o'limining eng keng tarqalgan genetik sababidir.

Asosiy qism: Boshlanish yoshi va simptomlarning og'irligi umurtqa mushak atrofiyasining bir qator turlarga bo'lgan an'anaviy tasnifining asosini tashkil qiladi. Odatda, SMN1 genidagi mutatsiya ikkala ota-onadan ham autosomal retsessiv tarzda meros bo'lib o'tadi, garchi taxminan 2% hollarda u erta rivojlanish davrida sodir bo'ladi. Kasallikning tabiiy yo'nalishidagi natijalar tug'ilgandan keyin bir necha hafta ichida o'limdan tortib, eng o'tkir holatlarda uzaygan SMA shakllarida normal umr ko'rishgacha o'zgarib turadi. Etiologiyasi: Bolalar va o'smirlarda asosan uchraydigan irsiy (genetik) kasallik bo'lib orqa miyadagi harakat nerv hujayralarining harakat neyronining funksiyasi o'zgarishi bilan kechadigan kasallik hisoblanadi. Oqibatda

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 02, Февраля

mushaklar zaiflashadi asta sekin hrakatning cheklanishiga olib keladi. 1990-yilda ma'lum bo'ldiki, bu alohida kasalliklar bir xil buzilish spektrini tashkil qiladi. Keyin o'murtqa mushak atrofiyasi simptomlarning paydo bo'lish yoshiga yoki erishilgan maksimal vosita funksiyasiga qarab 3-5 klinik turga bo'lingan. Mushaklarning umumiy zaifligi, zaif mushak tonusi, oqsoqlanish yoki chayqalish tendentsiyasi

Rivojlanish bosqichlariga erishish qiyinligi, o'tirish turish yurish qiyinligi

Kichkina bolalarda: o'tirganda qurbaqa oyog'i holatini qabul qilish (sonlarni o'g'irlab ketish va tizzalarni bukish)

Nafas olish mushaklarining kuchini yo'qotish: zaif yo'tal, zaif yig'lash (chaqaloqlar), o'pkada yoki tomoqdagi sekretsialarning to'planishi, nafas olish qiyinlishuvi.

Og'ir SMA turida qo'ng'iroq shaklidagi torso (nafas olish uchun faqat qorin mushaklaridan foydalanish natijasida yuzaga keladi)

Tilning fassikulyatsiyasi (qirishishi).

So'rish yoki yutishda qiyinchilik, yomon ovqatlanish

Kechishi va pragnoz; Kasallik to'xtovsiz ortib boradi va bola ikki yil umr ko'radi. Shu ikki yil davomida bolada (Resperator infeksiya) nafas yo'llari yuqumli kasalliklarga chalinadi va bu kasallikni virus va bakteriyalar orqali yuqtiradi. Bu kasallikda bola o'pkasining yallig'lanishi (Zotiljam) bevosita o'linga olib kelshi mumkin.

Tadqiqod maqsadi: Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi Surxondaryo viloyati kesimida — spinal mushak atrofiyasi (SMA) bilan og'rikan bolalarning psixo-emotsional rivojlanish xususiyatlarini o'rganish, ularda uchrashi mumkin bo'lgan psixologik muammolarni va kasallikni erta aniqlash.

Tadqiqot natijalari: Neyroreabilitativ (orqa miya shikastlanganda bemorni normal holatga qaytarish uchun qilinadigan davo choralari) davo hamda AmbuBIPAP (sun'iy nafas oldirish vositasi)dan muntazam foydalanib kelayotgan bemorlarda nevrologik hamda neuro-psixologik jihatdan qoniqarli natijalar olindi. Konservativ (jarrohlik aralashuvizisiz dori-darmon muolajasi) davo bilan “restepnam”, “evresti” dori vositalarini qabul qilgan bemorlar holati nevrologik jihatdan yaxshilangan va qo'shimcha simptomlar kuzatilmadi. Jumladan “restepnam” dori vositasi 8 oy mobaynida qo'llanilgan bemorda ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Ya'ni organizmning

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 02, Февраля

motor funksiyasi (tana a'zolari harakati) hamda harakat sferasi (muozanat, mushaklar ishlashi va reflekslar)da sezilarli o'zgarishlar yuzaga keldi.

Surxondaryoda 2025-yil SMA bilan kasallangan bemorlar ro'yhati.								
2024-yil 23 dekabr holatiga ko'ra.								
N	F.I.SH	Tug'ilgan sanasi	MSN	Yashash manzili	Terapiya Boshlanishi	2024-yil 15-dekababr xolatiga ko'ra	Taxminiy kg ortishi	12-oy davomida tahminiy ehtiyoj
1	Abdurasulov Ramziddin	17.09.2021	2	Surxondaryo viloyati	08.09.2024	13.5kg	14.5kg	24
2	Baxtiyorov Adam	24.11.2021	2	Surxondaryo viloyati	08.09.2024	11kg	12kg	19
3	Qulmatova Shodiya	14.01.2018	3	Surxondaryo viloyati	05.01.2022	23kg	17kg	28
4	Raiabova Mubina	12.12.2009	3	Surxondaryo viloyati	07.07.2022	29kg	20kg	33
5	Safarova Diana	19.11.2010	2	Surxondaryo viloyati	10.01.2022	24kg	20kg	33
6	Safarova Malohat	09.04.2013	2	Surxondaryo viloyati	30.06.2022	29kg	20kg	33
7	Safaroy Asliddin	13.11.2011	2	Surxondaryo viloyati	30.06.2022	27kg	20kg	33
8	Sayfiddinov Samandar	23.09.2020	1	Surxondaryo viloyati	21.02.2023 2024-yanvar	10kg	12kg	19
9	Xolboyev Ibrohim	31.08.2024	1	Surxondaryo viloyati	Yo'q	6kg	7kg	9
10	Shavkatov Akbarali	29.09.2018	2	Surxondaryo viloyati	12.01.2022	17kg	18kg	30
11	Shavkatov Akmal	15.06.2016	2	Surxondaryo viloyati	29.07.2022	19kg	20kg	33

Xulosa: Ajoyib mavzu tanlabsiz! Quyida “Spinal mushak atrofiyasi (SMA) bo‘lgan bolalarning psixo-emotsional rivojlanishi” mavzusiga mos xulosa namunasi keltirildi:

Xulosa

Spinal mushak atrofiyasi (SMA) bo‘lgan bolalarda nafaqat jismoniy cheklovlar, balki psixologik va emotsional holatda ham muayyan o‘zgarishlar kuzatiladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, harakatdagi cheklovlar, kundalik ehtiyojlarni mustaqil

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 02, Февраля

bajara olmaslik va atrofdagilarning muomalasi bolalarning o‘z-o‘ziga baho berishiga, hissiy barqarorligiga va ijtimoiy moslashuviga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu bois, SMA bilan kasallangan bolalarning psixo-emotsional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashda nafaqat tibbiy, balki psixologik yondashuvlar ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday bolalar bilan ishlashda ularning ruhiy holatini mustahkamlash, ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish, oilasi va o‘qituvchilari bilan yaqin hamkorlikda harakat qilish zarur. Shundagina ularning hayot sifati yaxshilanadi, jamiyatda o‘z o‘rnini topish imkoniyati ortadi.